

مدلسازی عملکرد حرارتی سیال در تبخیر کننده با میکروساختارهای کروی و میکروسنتون مخروطی

امین خلیلی^۱، امیر میرزا قیاطاقی^۲ و حمید صفاری^{۳}

^۱ کارشناس ارشد، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه علم و صنعت ایران

^۲ دانشجوی دکتری، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه علم و صنعت ایران

^۳ دانشیار، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه علم و صنعت ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۱/۲۲؛ تاریخ بازنگری: ۱۳۹۵/۰۱/۱۵؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۲/۱۰

چکیده

عملکرد حرارتی تجهیزات خنک‌کاری دوفاز غیرفعال مانند، لوله‌های حرارتی و محفظه‌های بخار، به طور عمدۀ وابسته به هندسه و خواص میکروساختار تبخیر کننده و فتیله است. ویژگی‌های مطلوب ساختار تبخیر کننده شامل، فشار موینگی بالا با وجود مقاومت کم در برابر جریان به همراه سطح گستردۀ تبخیر لایه نازک سیال است که انتخاب مقیاس و تخلخل ساختار بر اساس مصالحه بین ویژگی‌های موردنظر فوق است. در مطالعه حاضر، شکل سطح آزاد سیال ساکن در میکروسنتون‌های مخروطی و میکروساختارهای کروی، توسط الگوریتم گرادیان کاهشی با نرم‌افزار Surface Evolver مدل شده است و فشار موینگی بی‌بعد، بر اساس انحنای سطح تعیین گردیده است. نفوذپذیری و ضربه انتقال حرارت با استفاده از نرم‌افزار فلوئنت به صورت تابعی از پارامتر هندسی بی‌بعد و زاویه تماس بین مایع و جامد، پیش‌بینی شده است. نتایج نشان داد، میکروسنتون مخروطی با توجه به سطح تماس گرمایی زیاد با زیرلایه، کاهش سطح مقطع در ارتفاع و افزایش نفوذپذیری، افزایش فیلم نازک به دلیل کشش مایع روی سطح مایل، عملکرد مطلوبی در فرآیند تبخیر نسبت به میکروساختار کروی نشان داد همچنین زاویه تماس بهینه و پارامتر هندسی بی‌بعد ارائه گردیده است که بهترین عملکرد ساختار در انتقال حرارت را نشان دادند.

کلمات کلیدی: فشار موینگی؛ میکروسنتون مخروطی و میکروساختار کروی؛ تبخیر؛ نفوذپذیری.

Thermal Performance Modeling of Liquid in Evaporator with Spherical Microstructures and Conical Micropillars

A. Khalili¹, A. M. Gheitagh², H. Saffari^{3,*}

¹ M.Sc. Student, Mech. Eng., Iran University of Science & Technology, Tehran, Iran.

² Ph.D. Student, Mech. Eng., Iran University of Science & Technology, Tehran, Iran.

³ Assoc. Prof., Mech. Eng., Iran University of Science & Technology, Tehran, Iran.

Abstract

The heat transfer performance of passive two-phase cooling devices such as heat pipes and vapor chambers is mainly depend on the topology and geometry of wick and evaporator microstructures. The desired characteristics of evaporator microstructures are high permeability, high wicking capability and large extended meniscus area that sustains thin-film evaporation which choices of scale and porosity lead to trade-offs between the desired characteristics. In the present study, the free-surface shapes of the static liquid meniscus in spherical microstructures and conical micropillar were modeled using gradient decent algorithm of Surface Evolver software and the non-dimensional capillary pressure was determined based on curvature of surface. Permeability and heat transfer coefficient were computed using Fluent software as functions of the nondimensional geometrical parameter and the contact angle between the liquid and solid. Based on these performance parameters, due to high heat contact surface, decrease of cross section, increase of permeability and increase of thin film liquid due to extention of liquid on inclined surface, conical microstructures provide more efficient and desirable geometry for wicking and thin-film evaporation. The solid-liquid contact angle and geometrical parameter that yield the best performance were also identified.

Keywords: Capillary Pressure; Conical Micropillar; Spherical Microstructure; Evaporation; Permeability.

ساختارهای فتیله معمول در لوله‌های حرارتی شامل، شیار، توری فلزی و پودر کروی است. رنجان^۲ و همکارانش، مشخصه‌های تبخیری و مویینگی میکروساختارهای فوق را بررسی نموده و نتیجه گرفته‌اند، ذرات کروی سینترشده بهترین مشخصه عملکردی را دارد [۶]. البته ساختارهای شیار و توری فلزی، هم به دلیل کاهش هزینه و سادگی مورد اقبال می‌باشند. در این‌گونه سیستم‌های خنک‌کاری، تبخیر لایه نازک^۳ (ضخامت لایه کمتر از ۱۰ میکرومتر) که در نزدیکی خط تماس جامد-مایع در حفره‌های فتیله رخ می‌هد، نقش تعیین‌کننده‌ای در انتقال حرارت دارد. به همین دلیل، نحوه قرارگیری سیال داخل منفذ محیط متخالخل، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [۷]. ساختارهایی که مساحت لایه نازک بیشتری ایجاد می‌نمایند، نرخ انتقال حرارت تبخیری بیشتری دارند. با وجود اینکه ساختار ذرات کروی دارای مشخصه‌های تبخیر لایه نازک و مویینگی مطلوبی است، اما رسانش حرارتی آن‌ها (40 W/mK)، کمتر از هندسه میکروسوتون‌ها است [۸]. فتیله‌های میکروسوتونی در تراشه‌های الکترونیکی [۹]، تجهیزات پزشکی [۱۰] و مدیریت حرارتی [۱۱]، مورداستفاده قرار گرفته‌اند. ساختارهای ستونی می‌تواند در میکروکانال‌ها به منظور افزایش سطح به حجم و افزایش جریان مویین به کار رود [۱۲]. زیاو^۴ و همکارانش، مدل نیمه‌تحلیلی با صحت‌سنجی آزمایشی برای نفوذ سیال بین میکروسوتون‌ها ارائه دادند [۱۳]. وی از نرم‌افزار SE^۵، برای تعیین شکل سطح سیال در سلول واحد میکروسوتون استفاده کرد. شکل سطح را برای تعیین حجم سیال بین ساختار و مساحت لایه نازک در هندسه با قطر و گام مشخص ستون استفاده کرد. هونگ^۶، مدلی نیمه‌تحلیلی با استفاده از این نرم‌افزار برای تعیین فشار مویینگی در میکروسوتون‌های مربعی و دایروی با چیدمان ایزوتروپیک ارائه کرد [۱۵]. بیون^۷، عملکرد مویینگی در چند چیدمان غیرهمگن میکروپست‌های استوانه‌ای را مدلسازی و آزمایش کرد [۱۶].

۱- مقدمه

مبث خنک‌کاری تجهیزات الکترونیکی و نفوذ گرما به دلیل مواجهه با شاره‌ای حرارتی بالا، با کوچکتر شدن این تجهیزات اهمیت روزافزونی یافته است. در این راستا، تجهیزات خنک کننده بر مبنای تغییرفاز سیال، مانند لوله‌های گرمایی و محفظه‌های بخار، به عنوان راهکاری برای انتقال گرمایی زیاد از منبع حرارتی به سطح سرد در اختلاف دمای کم مورد توجه‌اند [۱-۲]. این تجهیزات، دارای نواحی مجزای تبخیرکننده و تقطیرکننده می‌باشند که به ترتیب برای ورود و خروج گرما در آن‌ها از ساختارهای متخالخل مویین استفاده می‌شود؛ همچنین از این ساختارهای مویین به نام فتیله، برای انتقال سیال عامل بین دو ناحیه استفاده می‌شود. این تجهیزات به دلیل کارکرد بر اساس گرمایی نهان سیال، ظرفیت انتقال گرمایی بالایی داشته، عملکرد مویینگی ساختار فتیله در نرخ انتقال گرما تاثیر زیادی دارد. مهمترین در تعیین عملکرد این تجهیزات، مقاومت گرمایی تبخیرکننده است [۳-۴]. در شاره‌ای حرارتی کمتر از 100 W/cm^2 کاربردهای با ضخامت محدود، مقاومت تبخیری، بیشترین سهم را در مقاومت گرمایی کلی دارد که بهینه‌سازی ساختار تبخیرکننده، تاثیر قابل توجهی در افزایش انتقال حرارت دارد [۵]. مقاومت تبخیری مت Shank از مقاومت حرارتی ماده (که بر اساس ضربیت هدایت حرارتی تعیین می‌شود) و مقاومت منیسک^۱ مایع تبخیری (که بر اساس ضخامت فیلم مایع نزدیک خط تماس مایع-جامد تعیین می‌شود) است. با وجود اینکه مقاومت حرارتی ساختار در بخش تبخیرکننده، مقاومت غالب در بسیاری کاربردهای متداول است، اما مقاومت منیسک در موارد خلیلی نازک (کمتر از 200 میکرومتر) با ضربیت هدایت گرمایی بالای ساختار (بیش از 100 وات بر متر کلوین) مهم است [۶]. علاوه بر این، بیشترین ظرفیت انتقال در لوله گرمایی توسط انتقال مایع در ساختار فتیله (محدودیت مویینگی) مشخص می‌شود؛ بنابراین عملکرد تجهیز با بهینه‌سازی ساختار فتیله می‌تواند بهبود یابد. علاوه بر این، معرفی ساختارهای جدید برای بهبود مشخصه‌های انتقالی سیال و عملکرد حرارتی برای طراحی خنک‌کننده‌های نسل آینده لازم است.

² Ranjan

³ Thin film evaporation

⁴ Xiao

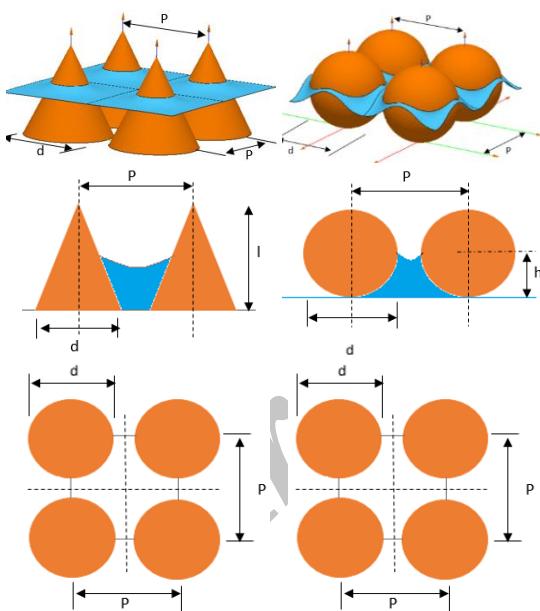
⁵ Surface Evolver

⁶ Hong & Byon

⁷ Bion & Kim

^۱ Menisque

نشان داده شده است. فتیله با میکروسنتون‌های مخروطی در چیدمان مربعی در نظر گرفته می‌شود که چیدمان معمول در ساخت میکروساختارها است. h : ارتفاع اولیه مایع اشغال شده از پایین سطح است، r : شعاع پایه مخروط (یا کره سینتر) و p : فاصله بین مراکز دو میکروساختار مجاور است. در چیدمان مربعی، گام در هر دو جهت طولی و عرضی برابر است. p/r : مقدار بی بعد گام است. ارتفاع مخروط برابر با قطر دایره قاعده (و قطر کره سینتری مورد مقایسه) در نظر گرفته شده است. شکل سطح مایع در منافذ فتیله لوله گرمایی بستگی به عوامل مختلف مانند، زاویه تماس بین سیال و جامد، هندسه ساختار، حجم شارژ سیال و شار حرارتی ورودی دارد. خاصیت تخلخل بصورت نسبت حجم خالی به حجم کل در سلول واحد (مجموع حجم خالی و حجم جامد) تعريف می‌شود. میکروسنتون مخروطی با میکروساختار کروی در مقادیر یکسان تخلخل و نفوذپذیری مقایسه می‌شوند.

شکل ۱- مشخصات هندسی میکروسنتون مخروطی و میکروساختار کروی در چیدمان مربعی با گام مشابه

۲-۲- پارامترهای عملکردی تبخیرکننده
پارامترهای حائز اهمیت در عملکرد بخش تبخیرکننده لوله‌های حرارتی عبارتند از: فشار مویینگی، نفوذپذیری، ضریب هدایت حرارتی و نرخ تبخیر فیلم نازک از منیسک مایع که

دینگ^۱ و همکارانش، میکروسنتون‌های تیتانیومی ساختند و رفتار ترشوندگی آن‌ها را به صورت عددی و آزمایشگاهی بررسی کردند [۱۷]. روش‌های فوتولیتوگرافی پیشرفته، قادر به تولید ساختارهای میکروسنتونی است که می‌توانند مقاومت تبخیرکننده را کاهش داده، عملکرد تجهیز خنک‌کننده را بهبود بخشدند. در مقایسه با ساختارهای سینتر و شیار، میکروسنتون‌ها دارای مزایای ذیل می‌باشند [۱۸]:

- (۱) فتیله میکروسنتونی، دارای رسانش حرارتی بیشتری در مقایسه با لایه ذرات کروی است؛ زیرا می‌توانند روی سطح رشد یابند یا با میکروماشینکاری روی زیرلایه ایجاد شوند. در شارهای حرارتی کم که مقاومت حرارتی تجهیز، عامل محدودکننده است، سطوح میکروسنتونی عملکرد بهتری دارند.
- (۲) ساختار میکروسنتونی، نفوذپذیری بیشتری دارد که منجر به افت فشار کمتر و توانایی انتقال گرمایی بیشتر می‌شود.

مروری بر مطالعات گذشته نشان می‌دهد، با افزایش شار حرارتی تجهیزات، ساختارهای متداول جوابگوی نرخ انتقال گرمایی مورد نیاز نبوده، تحقیقات روی میکروساختارهای با عملکرد بهتر صورت می‌پذیرد. میکروسنتون مخروطی که در این مقاله مورد بررسی قرار خواهد گرفت، نسل جدیدتری نسبت به ساختارهای میکروسنتونی است.

در مقاله حاضر، مقدار مویینگی، نفوذپذیری و ضریب انتقال حرارت پایه در میکروسنتون‌های مخروطی محاسبه می‌شوند که در مطالعات گذشته بطور خاص به آن پرداخته نشده است و عملکرد آن با میکروساختارهای کروی (کره‌های سینترشده) در زاویه تماس‌ها و گام‌های بی بعد مختلف (با تخلخل ثابت) مقایسه می‌شود. بهمنظور پیش‌بینی میکروساختار بهینه برای بکارگیری در تجهیزات خنک کاری دوفاز، پارامتر مؤثر عملکرد مویینگی به عنوان یک شاخصه جدید، محاسبه و مقایسه می‌شود.

۲- توصیف مسئله

۲-۱- هندسه میکروساختار

میکروسنتون مخروطی و میکروساختار کروی که در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد، در شکل ۱، از چند زاویه دید

^۱ Ding

می‌شود که ناحیه بین فیلم غیرتیخیری و منیسک حقيقی است. تحقیقات گذشته، بیش از ۸۰ درصد انتقال حرارت کلی را از ضخامت فیلم نازک ۱۰ میکرومتری دانسته‌اند. هر چه سطح فیلم نازک بیشتر باشد، نرخ تبخير بیشتر می‌شود. سطح جامد در حالت مخروطی، بیشترین میزان سطح آزاد مایع را به دلیل شیب سطح دارد.

در مطالعات پیشین [۳]، میکروساختارهای مختلفی برای بررسی عملکرد تبخير فیلم نازک در تخلخل و طول مشخصه ثابت بررسی و مقایسه شده‌اند. در مطالعه حاضر، عملکرد میکروستون مخروطی موردن بررسی قرار گرفته و با فرض تخلخل ثابت با میکروساختار کروی مقایسه می‌شود.

۳- روش مدل‌سازی محاسباتی

در این بخش، مدل عددی برای پیش‌بینی عملکرد میکروساختار با هندسه و شرایط مرزی مشخص ارائه می‌شود. مدل‌ها برای تخمین نفوذپذیری و مویینگی توضیح داده شده، سپس مدل تبخير لایه نازک ارائه می‌شود.

۳-۱- مدل نفوذپذیری

از آنجایی که روابط تحلیلی دقیقی برای نفوذپذیری سیال بین میکروستون‌ها در دسترس نیست، جریان مایع عبوری از ستون‌ها با استفاده از حلگر جریان حجم محدود فلئنت محاسبه می‌شود. میکروستون مخروطی با جریان رینولدز ۰.۱ مدل می‌شوند. عدد رینولدز ۰.۱ بر اساس نوع سرعت جریان در مواجهه با ساختار فتیله انتخاب می‌شود. سرعت جریان در ساختار فتیله برای محفظه بخار به ضخامت تقریبی ۳mm با ضخامت ساختار فتیله ۰.۲mm از مرتبه 10^{-4} m/s است. بر اساس این سرعت جریان، مقدار رینولدز در حدود ۰.۱ است. $\mu = 0.001 \text{ kg/m}^2 \cdot \text{s}$ ، $Re = \rho u L / \mu$ ، $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$ ، $u = 10^{-4} \text{ m/s}$ ، $L = 1 \text{ mm}$ ، $\sigma_{lv} = 72 \text{ N/m}$ به عنوان مقیاس طولی

در شکل ۲، شرایط مرزی برای محاسبه نفوذپذیری میکروستون مخروطی در حجم مکعبی سلول واحد نشان داده شده است.

با توجه به تکرارشوندگی این ساختار، شرایط جریان پریودیک در مایع ورودی و مرزهای خروجی استفاده می‌شود.

در منافذ تشکیل می‌شود. در حرارت ورودی بالاتر از حدود W/cm^2 ۱۰۰ برای آب در فشار اتمسفر، جوشش می‌تواند در ساختار فتیله اتفاق بیفتد که به افزایش مقاومت گرمایی فتیله منجر می‌شود (البته در اینجا از جوشش صرف نظر شده است)؛ بنابراین مقایسه عملکرد میکروساختارها در تبخير بر اساس پارامترهای موثر ذیل سنجیده می‌شود:

۳-۲-۱- فشار مویینگی و نفوذپذیری

ساختار ایده‌آل باید فشار مویینگی بالا در ناحیه تبخير کننده فراهم نماید تا بازگشت مایع از کندانسور به ناحیه اواپراتور، حتی در حرارت ورودی بالا قطعی باشد. برای جلوگیری از خشکی در تبخير کننده، فشار مویینگی موجود در ناحیه تبخير (Δp_c)، باید افت فشار جریان در فتیله (Δp_v) و ناحیه بخار (Δp_b) را جبران کند. این شرایط با رابطه (۱) بیان می‌شود:

$$\Delta p_c \geq \Delta p_v + \Delta p_b \quad (1)$$

فشار مویینگی موجود در لوله گرمایی، به وسیله شعاع منافذ در ناحیه اواپراتور تعیین می‌شود. با فرض اینکه منیسک، شعاع انحنای نامحدودی دارد، فشار مویینگی از رابطه (۲) به دست می‌آید:

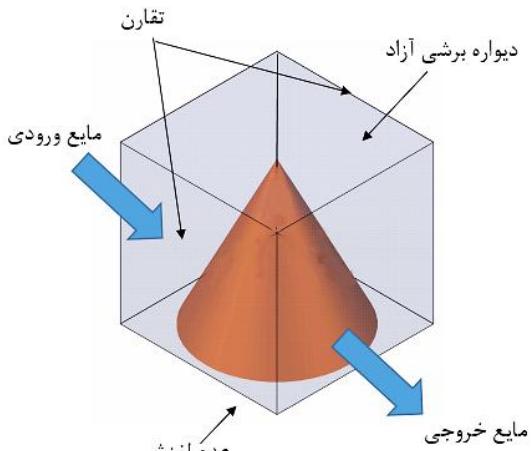
$$\Delta p_c = 2\sigma_{lv}/r_p \quad (2)$$

r_p کشش سطح فصل مشترک بخار مایع و r_p شعاع منافذ است. r_p کوچکتر، فشار مویینگی بالاتری می‌دهد؛ در حالی که نفوذپذیری فتیله با کاهش r_p کاهش می‌یابد و افت فشار جریان در فتیله افزایش می‌یابد. نفوذپذیری به عنوان معیاری از قابلیت نفوذ سیال در ساختار متخلل تعریف می‌شود.

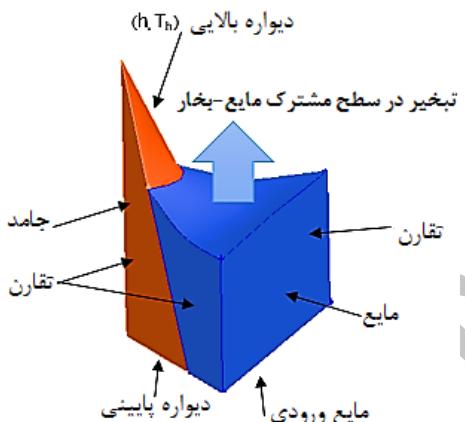
۳-۲-۲- هدایت حرارتی و تبخير فیلم نازک

ناحیه فیلم نازک منیسک مایع، نزدیک خط تماس سه فاز بخار-مایع-جامد تشکیل می‌شود. نرخ انتقال حرارت تبخيری از منیسک، در شرایط بخار اشباع و موفق گرم دیواره مشخص می‌شود. ناحیه خط تماس منیسک مایع شامل، ناحیه فیلم غیرنازکی است که نیروهای بین مولکولی مثل، نیروی واندروالس و فشار جدایش^۱ غالب هستند؛ همچنین ناحیه فیلم نازک منیسک مایع، به عنوان ناحیه گذار شناخته

¹ Disjoining Pressure

شکل ۲- شرایط مرزی سلول واحد مکعبی برای محاسبه نفوذپذیری در ساختار فتیله میکروستون مخروطی

شکل ۳- شرایط مرزی سلول واحد برای محاسبه نرخ تبخیر از منیسک سیال برای $\theta = 5^\circ$ و $\epsilon = 0.78$

در دیواره جامد معادله انرژی به صورت رابطه (۶) ساده می‌شود:

$$\nabla^2 T = 0 \quad (6)$$

مایع ورودی در دمای ثابت T_{inlet} با شرط مرزی فشار ثابت ورودی فرض شده است. شرط مرزی دمای ثابت نیز، در دیواره پایینی میکروستون بکار گرفته می‌شود. در حالت ساختار کروی، سطح ثابت به اندازه $0.1d$ فرض شده است. دمای این دیواره پایینی، T_{bot} است. در قسمت خشک میکروستون که در مجاورت بخار آب قرار دارد، شرط مرزی انتقال حرارت جابجایی اعمال می‌شود. ضریب انتقال حرارت جابجایی طبیعی (h_{nat}) در رابطه (۷) صدق می‌نماید:

پس از حل جریان و تعیین پروفیل سرعت، مقدار نفوذپذیری از معادله دارسی [۱۹] ذیل بدست خواهد آمد.

$$\nabla p = -\mu \dot{m} / k A \rho \quad (3)$$

که در آن A سطح مقطع عرضی جریان و \dot{m} نرخ جریان جرمی مایع است.

۲-۳- مدل مویینگی

فشار مویینگی تولیدی توسط فتیله، به انحنای متوسط منیسک مایع بین میکروساختارها و همچنین کشش سطحی مایع وابسته است. این مقدار از رابطه معروف یانگ-لابلس [۲۰]، محاسبه می‌شود:

$$\Delta p_c = \sigma_{lv} (1/r_1 + 1/r_2) = 2H\sigma_{lv} \quad (4)$$

مقدار Δp_c فشار مویینگی و برابر با $p_v - p_l$ است و r_1 و r_2 شعاع‌های متعامد اینجا در یک نقطه روی منیسک می‌باشند.

عدد بی بعد فشار، از رابطه $\Delta P_c = \Delta p_c L / \sigma_{lv}$ محاسبه می‌شود. طول مشخصه L ، به عنوان شعاع ذره/ستون در نظر گرفته می‌شود. انحنای متوسط منیسک مایع در یک روزنه تحت قیدهایی مثل حجم مایع و زاویه تماس با استفاده از برنامه مینیمم‌سازی انرژی سطح (SE) توصیف می‌شود [۱۴]. بر اساس انحنای سطح، فشار مویینگی بر اساس معادله فوق تعیین می‌شود. شکل منیسک به هندسه یعنی، قطر ستون/ذره و تخلخل فتیله، سطح مایع اشغال کننده روزنه‌های فتیله و زاویه تماس جامد-مایع بستگی دارد.

۳-۳- مدل تبخیر لایه نازک

ترکیب مقاومت ساختار فتیله و شکل سیال در منافذ به صورت عددی، با استفاده از روش منیسک تبخیری محاسبه می‌شود. در شکل ۳، دامنه محاسباتی و شرایط مرزی برای میکروستون مخروطی آورده شده است.

سیال آب با خواص ثابت در جریان پایا، تراکمناپذیر و آرام فرض شده است [۶]. دامنه بخار در دمای معلوم اشباع فرض شده است و میدان جریان در دامنه بخار حل نمی‌شود. معادلات پیوستگی، ممنتوں و انرژی در دامنه مایع در (۵) بیان می‌شود:

$$\nabla \cdot V = 0 \quad (5-\text{الف})$$

$$0 = -\nabla p + \nabla \cdot (\mu_1 \nabla V) - \rho_1 V \cdot \nabla V \quad (5-\text{ب})$$

$$0 = -\rho_1 V \cdot \nabla (h_l) + \nabla \cdot (k_1 V T) \quad (5-\text{ج})$$

اعمال جمله منبع جرمی در سلول‌های مایع مجاور فصل مشترک ایفای نقش می‌کند. این منبع جرمی از معادله (۱۴) بدست می‌آید. جایی که A_f سطح مشترک سلول و V_{cell} حجم سلول است.

$$S_m = -\dot{m}'' A_f / V_{cell} \quad (14)$$

انتقال حرارت تبخیری مرتبط با نرخ تبخیر معادله (۱۱)، به عنوان شرط انتقال حرارت موثر در فصل مشترک مایع-بخار با ضریب انتقال رابطه (۱۵) مدل می‌شود:

$$h_{evap} = \frac{\dot{m}'' h_{fg}}{(T_{lv} - T_v)} \quad (15)$$

مقادیر و روابط مرتبط با منبع جرمی و فشار بخار و دمای فصل مشترک با کد *UDF* در نرم افزار *Fluent* اعمال می‌شوند. برای میکروستون مخروطی و کره‌ها، از ترکیب مس-آب برای جامد و سیال استفاده می‌شود. در جدول زیر خواص ترموفیزیکی آب مورد استفاده در تحلیل ارائه شده است.

جدول ۱- خواص ترموفیزیکی آب مورد استفاده در مدل‌سازی

خاصیت ترموفیزیکی	نماد	مقدار	واحد
جرم مولی	\bar{M}	۱۸/۰۱	Kg/kmol
دانسیته	ρ	۹۹۸/۲	Kg/m ³
ضریب رسانش	k	۰/۶	W/mK
ویسکوزیته	μ	۰/۰۱۰۳	Kg/ms
ظرفیت گرمایی و بیزه	C_p	۴۱۸۱/۳	J/kgK
آنالپی مایع-بخار	h_{fg}	۲۲۷۰*۱۰ ^۳	kJ/kg
تغییر کشش سطحی نسبت به دما	$d\sigma/dT$	-۱۵*۱۰ ^{-۵}	N/m/k

۴- نتایج

نتایج بدست آمده برای میکروستون مخروطی در زیر ارائه گردیده و سرانجام با نتایج مربوط به پودرهای سینتر (کره) [۶] مقایسه می‌شود.

۴-۱- تحلیل اندرکنش سیال با میکروستون مخروطی
در شکل ۴، شکل منیسک مایع برای $p=2.2$ به عنوان گام بی بعد و زاویه تماس سیال و جامد ۵ درجه نشان داده شده است. با استفاده از محاسبه منیسک مایع، فشار موبینگی به عنوان تابعی از زاویه تماس جامد-مایع و تخلخل محاسبه می-

$$-k_{wall} \nabla T \cdot \vec{n} = h_{nat} (T_{wall} - T_v) \quad (7)$$

($T_{wall} - T_v$) دمای مافوق گرم نامیده می‌شود. مقدار ضریب انتقال حرارت جابجایی طبیعی روی سطح کره و مخروط، از رابطه (۸) محاسبه می‌شود:

$$h_{nat} = k/d \quad Nu \quad (8)$$

مقادیر رایلی و ناسلت بدین صورت روابط (۱۰-۹) بدست می‌آید [۲۱]:

$$Ra = (g\beta |T_{wall} - T_v| d^3 Pr) / v^2 \quad (9)$$

$$Nu = \left(0.6 + \frac{0.387 Ra^{1/6}}{(1 + (0.559/Pr)^{9/16})^{8/27}} \right)^2 \quad (10)$$

برای قطر ستون ۲۰۰ میکرومتر و دمای مافوق گرم ۲.۵ درجه، مقدار ضریب انتقال حرارت جابجایی طبیعی با جایگذاری مقادیر داده شده در روابط فوق ۳۸ W/m²k بدست می‌آید.

نرخ تبخیر سطح مشترک بخار-مایع داخل روزنه فتیله برای مافوق گرم دیواره معلوم تحت شرایط بخار اشباع با استفاده از روابط ارائه شده توسط چارج^۱ محاسبه می‌شود. در اینجا فصل مشترک ثابت با شرط مرزی جابجایی مدل می-شود؛ در واقع ضریب انتقال حرارت تبخیری، با استفاده از بیان شار جرمی تبخیری بدست می‌آید [۲۲]:

$$\dot{m}'' = \frac{2\hat{\sigma}}{2-\hat{\sigma}} \left(\frac{\bar{M}}{2\pi\bar{R}} \right)^{1/2} \left(\frac{P_{v,eq}(T_{lv})}{T_{lv}^{1/2}} - \frac{P_v}{T_v^{1/2}} \right) \quad (11)$$

در این معادله، $\hat{\sigma}$ به عنوان ضریب همسان‌سازی است که مقدار ۱ را دارد. فشار بخار تعادلی می‌تواند به عنوان فشار بخار اشباع متناظر با دمای فصل مشترک تقریب زده شود که از معادله (۱۳-۱۲) بدست می‌آید:

$$p_{v,eq}(T_{lv}) = p_{sat}(T_{lv}) \quad (12)$$

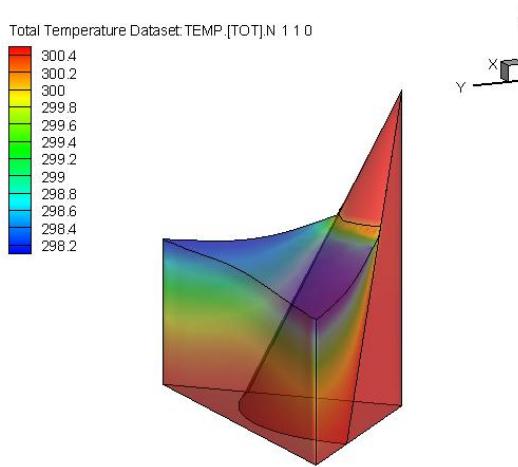
$$P_{sat}(T_{lv}) = P_{sat_ref} \exp \left(\frac{\bar{M}h_{fg}}{\bar{R}} \left(\frac{1}{T_{sat_ref}} - \frac{1}{T_{lv}} \right) \right) \quad (13)$$

حل عددی با استفاده از روش حجم محدود بر پایه فشار^۲ در فلوئنت بدست می‌آید. از روش آپویند مرتبه دوم،^۳ برای حل معادلات ممنوت و انرژی استفاده می‌شود. کوپلینگ سرعت و فشار با استفاده از الگوریتم سیمپل انجام می‌شود. انتقال جرم به دلیل تبخیر در فصل مشترک بخار-مایع با

¹ Schrage

² Pressure Based Finite Volume Scheme

³ Second Order Upwind

شکل ۵- کانتور دمای سیال حین تبخیر حول میکروستون مخروطی

نتایج در شکل ۷ نشان می‌دهند، با 60000 شبکه، ضریب انتقال حرارت پایه برابر با 26690 W/m^2 و با 26890 W/m^2 شبکه، 26890 W/m^2 می‌شود که در حدود 11000 شبکه، تغییر در نتایج با افزایش تعداد شبکه مشاهده می‌شود. بنابراین با توجه به اینکه حل معادلات جریان و حرارت تا حد زیادی مستقل از تعداد المان‌های مورد استفاده است و نفوذپذیری و میزان تبخیر با تغییر المان‌ها تا دو برابر به میزان ناجیزی تغییر می‌کند، تعداد 60000 شبکه در ادامه محاسبات در نظر گرفته شده است.

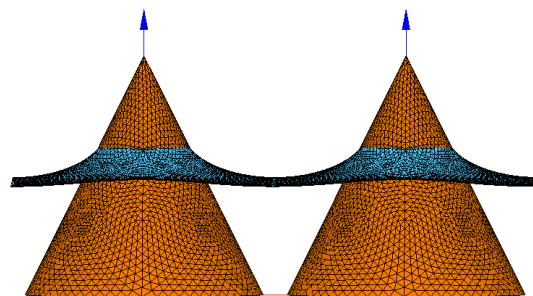
۴-۳- مقایسه میکروستون مخروطی با کروی
در فتیله‌های میکروستونی مخروطی، با توجه به هندسه خاصشان معمولاً تخلخل نمی‌تواند کمتر از 72% باشد. ساختار فتیله ذرات کروی سینتر تجاری، دارای تخلخل 50% تا 70% است [۲] که بطور متوسط 56% در نظر گرفته می‌شود و از تخلخل 78% به عنوان حالت مشابه با مخروط برای مقایسه استفاده شده است. سطح اولیه سیال در تمام مقایسه‌ها برابر است و در نمودارهایی که مقایسه بر حسب گام است، زاویه تخلخل 5 درجه در نظر گرفته شده است.

۴-۴- مقایسه میکروستون مخروطی با کروی
در فتیله‌های میکروستونی مخروطی، با توجه به هندسه خاصشان معمولاً تخلخل نمی‌تواند کمتر از 72% باشد. ساختار

شود. نرخ تبخیر از منیسک نشان داده شده برای مافوق گرم دیواره معلوم ($T_{wall} - T_v = 2.5$) و دمای بخار 298 کلوین، به عنوان تابعی از تخلخل و زاویه تماس جامد-مایع با استفاده از مدل تبخیر فیلم نازک بدست می‌آید.

شکل ۵، میدان دمای حالت پایدار روی مرزهای دامنه مایع و جامد در طول تبخیر از منیسک ساکن در روزنه بین ستون‌های مخروطی سلول مربعی را نشان می‌دهد. نتایج برای $h = r = 100 \mu\text{m}$ و $\theta = 5^\circ$ ، $p = 220 \mu\text{m}\cdot\text{r} = 100 \mu\text{m}$ است. از کانتور دما مشخص می‌شود که تبخیر در فصل مشترک مایع-بخار، مایع را خنک می‌کند؛ در حالی که مایع ورودی از پایین، دمایش بالاتر است. مایع بطور پیوسته به فصل مشترک تغذیه می‌شود تا تبخیر ادامه یابد و متوقف نشود. دمای فصل مشترک بخار-مایع در دمای بخار است، بجز در ناحیه خط ثابت فیلم نازک که بیشتر است؛ همچنین بیشترین میزان تبخیر کلی از فصل مشترک در ناحیه فیلم نازک اتفاق می‌افتد.

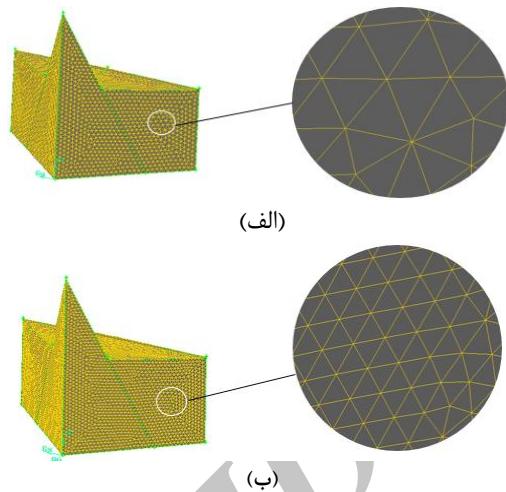
۴-۲- صحت سنجی و استقلال نتایج از شبکه
به منظور بررسی استقلال نتایج از شبکه‌بندی دامنه محاسباتی، دو تقسیم‌بندی نشان داده شده در شکل ۶ با تعداد شبکه متفاوت برای مخروط در گام بی‌بعد 2.2 و زاویه تماس 45 درجه، از لحاظ ضریب انتقال حرارت با یکدیگر مقایسه شدند. برای شبکه‌بندی دامنه حل، از سلول‌های محاسباتی کاملاً منتظم و سازمان یافته مثلثی استفاده شده است. تعداد نقاط شبکه براساس تحلیل‌های مختلفی که در موارد مشابه مورد استفاده قرار گرفته، تعیین گشته است.

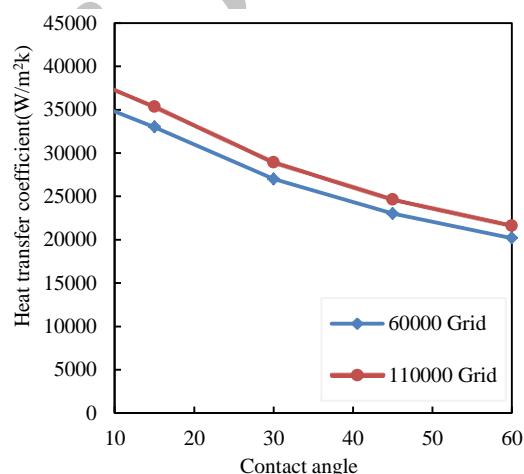
شکل ۶- شکل منیسک آب بین روزنه‌های ستون مخروطی برای $5 \text{ cm} = \theta = 100 \mu\text{m}$

بیشتر بودن اندازه نفوذپذیری میکروستون مخروطی نسبت به میکروساختار کروی می‌توان نتیجه گرفت، میکروستون‌های مخروطی، افت فشار کمتری در برابر نرخ جرمی جریان ثابت نسبت به میکروساختارهای کروی ایجاد می‌نماید (رابطه (۳))، که این پدیده با توجه به سطح مقطع کمتر عبور در برابر جریان، قابل پیش‌بینی است.

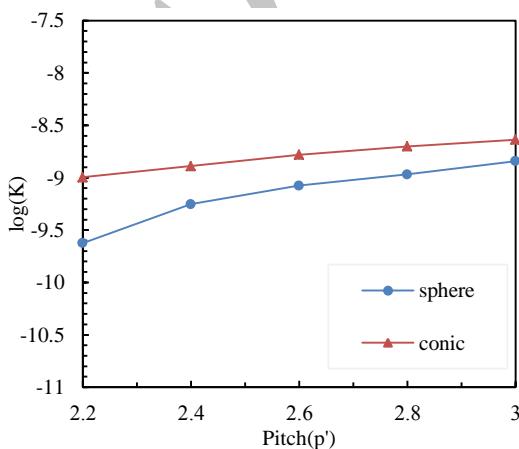
در شکل ۹، مقدار فشار مویینگی میکروستون مخروطی با تخلخل ۷۸٪ (گام بی بعد ۲.۲) با ذرات کروی با تخلخل ۵۶٪ و ۷۸٪ که به ترتیب منجر به گام ۲۲۰ و ۳۰۸ میکرومتری در چیدمان مربعی با شعاع ۱۰۰ میکرومتر می‌شوند [۶]، در زاویه تماس‌های مختلف، مقایسه شده است. همانطور که مشاهده می‌شود، فشار مویینگی برای هندسه میکروستون مخروطی بین زاویه تماس‌های ۰ تا ۶۰ درجه محاسبه شده است؛ زیرا بیشینه میزان مویینگی برای هندسه مخروطی همین محدوده است و برای زوایای بزرگتر از ۶۰ درجه فشارهای مویینگی مثبت تولید می‌شود که در بخش تبخیر لوله گرمایی مناسب نمی‌باشد. بطور کلی با کاهش زاویه تماس که سطح آبدوست‌تر می‌شوند، مقدار مویینگی با توجه به اینکه سطح سیال انحنای بیشتری دارد (رابطه (۴))، به مراتب بیشتر از زاویه تماس‌های بالاتر است. قدر مطلق فشار مویینگی در کره‌ها با ساختار فشرده‌تر (تخلخل کمتر)، بیشتر از مخروط و کره با تخلخل ۷۸٪ است؛ همچنین در تخلخل ثابت، با توجه به اینکه انحنای منیسک مایع ایجاد شده در میکروستون مخروطی بیشتر از میکروساختار کروی است، فشار مویینگی ایجاد شده نیز بالاتر است (رابطه (۴)).

شکل ۶- وابستگی به شبکه در میکروستون مخروطی با
الف) ۶۰۰۰۰ شبکه. ب) ۱۱۰۰۰ شبکه

شکل ۷- استقلال از شبکه در میکروستون مخروطی

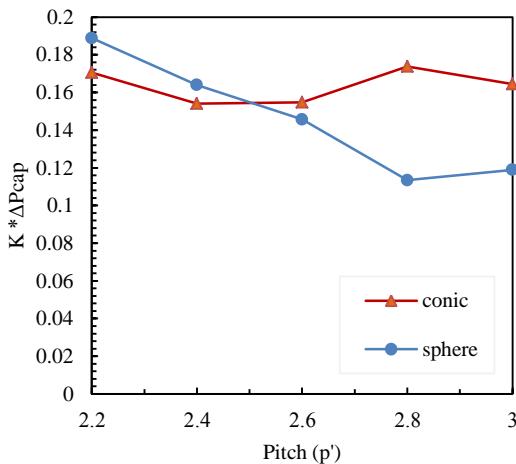

شکل ۸- نفوذپذیری کره و مخروط تابعی از گام بی بعد

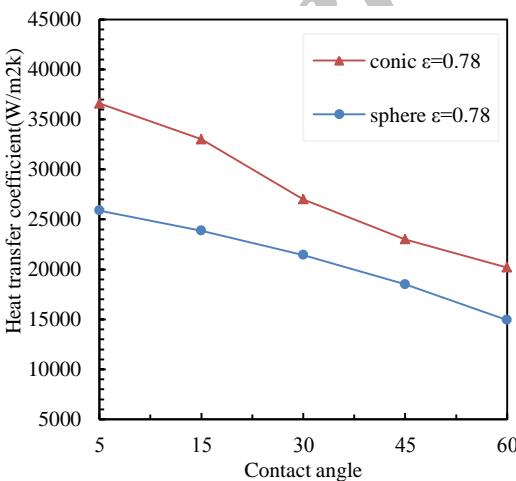
فتیله ذرات کروی سینتر تجاری، دارای تخلخل ۵۰ تا ۷۰٪ [۲] که بطور متوسط ۵۶٪ در نظر گرفته می‌شود و از تخلخل ۷۸٪، به عنوان حالت مشابه با مخروط برای مقایسه استفاده شده است. سطح اولیه سیال در تمام مقایسه‌ها، برابر ۱۰^{-۹} m² است و در نمودارهایی که مقایسه بر حسب گام است، زاویه تماس ۵ درجه درنظر گرفته شده است.

در شکل ۸، مقدار نفوذپذیری دو ساختار با تغییر گام بی بعد نشان داده شده است. مقدار نفوذپذیری برای ساختارها، حدود ۱۰^{-۹} m² است. همانطور که مشاهده می‌شود، با افزایش گام (تخلخل)، مقدار نفوذپذیری افزایش می‌یابد. با توجه به

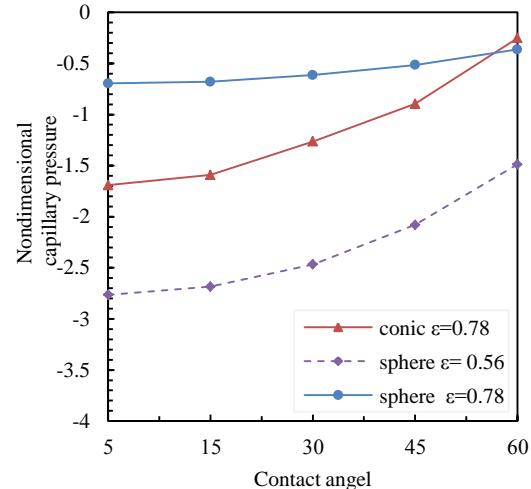
سینتری کمتر است، بنابراین ضریب انتقال حرارت میکروستون مخروطی نسبت به میکروساختار کروی در تخلخل ثابت، در تمامی زوایای تماس بیشتر است. عملکرد انتقال حرارتی دو میکروساختار با افزایش گام، به یکدیگر نزدیکتر می‌شود و تفاوت اصلی در تخلخل‌های کم است؛ به طوری که میکروساختار کروی با تخلخل ۰.۵۸٪ (گام ۲.۲)، ضریب انتقال حرارت بیشتری نسبت به میکروستون مخروطی دارد.

شکل ۱۰- مقایسه نسبت نفوذپذیری به موبینگی در دو میکروستون مخروطی و میکروساختار کروی بر حسب گام بی بعد

شکل ۱۱- مقایسه بین ضریب انتقال حرارت برای مخروط و کره با تخلخل ۰.۷۸ درجه زاویه تماس های مختلف

شکل ۹- مقایسه بین فشار موبینگی برای مخروط با تخلخل و کره با تخلخل ۰.۷۸ و ۰.۵۶ بر حسب زاویه تماس

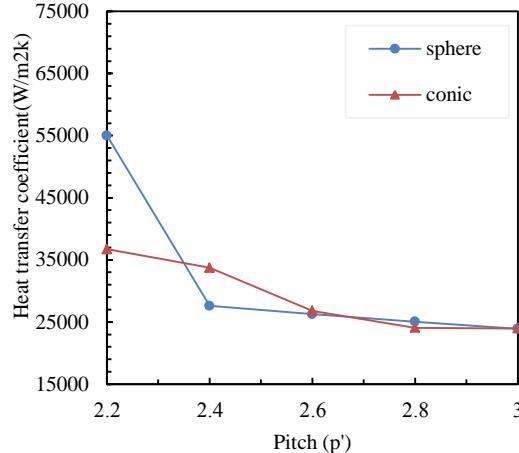
یکی از شاخصه‌های دسته‌بندی میکروساختارها، سرعت حرکت سیال در بین ساختارهاست که به فشار موبینگی و نفوذپذیری بستگی دارد. با توجه به توضیحات مربوط به شکل ۸ و شکل ۹ دیده شد که کوچکتر کردن منافذ موجود در میکروساختارها، منجر به افزایش موبینگی سطوح خواهد شد، ولی این امر کم شدن نفوذپذیری را در پی خواهد داشت. پارامتر موثر در عملکرد، نسبت نفوذپذیری به شعاع مؤثر روزنه‌ها (حاصلضرب نفوذپذیری در موبینگی) است که باستی بهینه گردد. در شکل ۱۰، پارامتر موثر دو میکروساختار کروی و میکروستون مخروطی بر حسب گام مقایسه گردیده است. نتایج نشان می‌دهد، از گام بی بعد ۲.۵ به بالاتر و تخلخل‌های کمتر عملکرد جریانی میکروستون مخروطی، بهتر از میکروساختار کروی است.

در شکل ۱۱، تغییرات ضریب انتقال حرارت پایه بر حسب زاویه تماس و در شکل ۱۲، بر حسب گام بی بعد برای مخروط و کره نشان داده شده است. نرخ خالص انتقال حرارت از سطح مبنای سلول واحد برای بدست آوردن ضریب انتقال حرارت پایه استفاده می‌شود. با افزایش زاویه تماس به دلیل کاهش مساحت سطح سیال بین میکروساختارها و در نتیجه کاهش مساحت لایه نازک سیال در نزدیکی دیواره جامد، نرخ تبخیر کمتر و در نتیجه ضریب انتقال حرارت کمتری حاصل می‌شود. در میکروستون‌های مخروطی کاهش مساحت سطح سیال بین میکروستون‌ها نسبت به پودرهای

افت فشار و فشار مؤینگی میکروستون‌های مخروطی با توجه به شعاع مؤثر کوچکتر نسبت به میکروساختارهای کروی مطلوب‌تر است. هرچه زاویه تماس بین سیال و جامد کمتر باشد، یعنی سطوح آبدوست‌تر باشند، مؤینگی بیشتر و مساحت میکرولایه افزایش می‌یابد و در نتیجه نرخ انتقال حرارت بیشتر می‌شود. حاصل ضرب نفوذپذیری در مؤینگی به عنوان پارامتر مؤثر برای میکروستون مخروطی در گام‌های طولی بزرگ‌تر از ۲.۲، بیشتر از میکروساختار کروی است. همچنین هر چه فاصله ساختارها از هم کمتر باشند، با توجه به اینکه میزان لایه نازک سیال در نزدیکی دیواره جامد نسبت به سطح کلی بیشتر از حالتی است که فاصله بین ساختارها زیاد باشد، انتقال حرارت بیشتری حاصل می‌شود.

۶- فهرست علامت

سطح	<i>A</i>
سطح زیر لایه در مدل تبخیر	<i>B</i>
دیواره جامد پایین	<i>Bot</i>
سلول واحد	<i>Cell</i>
ضریب گرمایی ویژه	<i>C_p</i>
قطر میکروستون و کره	<i>D</i>
تبخیر	<i>E</i>
تعادل	<i>Equ</i>
سطح المان سیال	<i>F</i>
ارتفاع سطح آزاد سیال از سطح پایین	<i>h</i>
ضریب انتقال حرارت پایه	<i>h_b</i>
ضریب انتقال حرارت تبخیری	<i>h_{evap}</i>
گرمایی نهان تبخیر	<i>h_{fg}</i>
آنالالپی مایع	<i>h_l</i>
ضریب انتقال حرارت طبیعی	<i>h_{nat}</i>
ضریب هدایت گرمایی	<i>k</i>
نفوذپذیری	<i>K</i>
مایع	<i>l</i>
وزن مولکولی	<i>M</i>
نرخ جریان جرمی	<i>m''</i>
فصل مشرك بخار - مایع	<i>Lv</i>
ناسلت	<i>Nu</i>
گام	<i>P</i>

شکل ۱۲- مقایسه بین ضریب انتقال حرارت برای مخروط و کره در زاویه تماس ۵ درجه و گام‌های مختلف

۵- نتیجه گیری

میکروساختارها و فتیلهای موجود در ناحیه تبخیر کننده تجهیزات خنک کاری دوفاز، عملکرد گرمایی و بیشینه ظرفیت انتقال حرارت تجهیزات را مشخص می‌نمایند. در مطالعه حاضر، شکل سطح سیال در تماس با میکروستون‌های مخروطی و میکروساختارهای کروی با استفاده از نرم‌افزار SE برای پیش‌بینی فشار مؤینگی مدل گردید و میزان نفوذپذیری و تبخیر از سطح با استفاده از نرم‌افزار فلوئنت در زوایای تماس و گام‌های مختلف تعیین گردید. همانطور که در کانتور دمای شکل ۵ مشاهده می‌شود، در نزدیکی خط تماس جامد-مایع-بخار که ناحیه فیلم نازک نامیده می‌شود، نرخ انتقال حرارت در مقایسه با طول کلی منیسک، مقدار قابل توجهی دارد. هرچه زاویه تماس جامد-مایع بیشتر می‌شود، درصد فیلم نازک (اندازه فیلم نازک به طول کل منیسک) کمتر شده، مقدار انتقال حرارت کمتر خواهد شد. بنابراین بهینه‌ترین مقدار زاویه تماس برای افزایش نرخ انتقال حرارت زاویه تماس‌های نزدیک به صفر هستند که سطوح آبدوست می‌شوند.

نتایج مقایسه ساختارها نشان می‌دهد در تخلخل٪/۷۸، میکروستون مخروطی دارای فشار مؤینگی، نفوذپذیری و نرخ انتقال حرارت بالاتری در مقایسه با میکروساختار کروی است؛ اما در مقایسه با تخلخل٪/۵۶ میکروساختار کروی، مؤینگی و انتقال حرارت کمتری دارد؛ بنابراین در کاربردهایی مانند، محفظه بخار نازک که افت فشار ناشی از جریان مهم است،

- [5] Altman DH, Wasniewski JR, North MT, Kim SS, Fisher TS (2011) Development of micro/nano engineered wick-based passive heat spreaders for thermal management of high power electronic devices. Proceedings of the ASME InterPACK Portland.
- [6] Ranjan R, Murthy JY, Garimella SV (2011) A microscale model for thin-film evaporation in capillary wick structures. *Int J Heat Mass Tran* 54 (1-3): 169-179.
- [7] Dhavalewarapu HK, Migliaccio CP, Garimella SV, Murthy JY (2009) Experimental investigation of evaporation from low-contact-angle sessile droplets. *Langmuir*: 26(2): 880-888.
- [8] Nam Y, Sharratt S, Byon C, Kim SJ, Ju YS (2010) Fabrication and characterization of the capillary performance of superhydrophilic Cu micropost arrays. *J Microelectromech S* 19(3): 581-588.
- [9] Cui HH, Lim KM (2009) Pillar array microtraps with negative dielectrophoresis. *Langmuir* 25(6): 3336.
- [10] Nagrath S, Sequist LV, Maheswaran S, Bell DW, Irimia D, Ulkus L, Ryan P (2007) Isolation of rare circulating tumour cells in cancer patients by microchip technology. *Nature* 450(7173): 1235-1239.
- [11] Hilden JL, Trumble, KP (2003) Numerical analysis of capillarity in packed spheres: Planar hexagonal-packed spheres. *J Colloid Interf Sci* 267(2): 463-474.
- [12] Saha AA, Mitra SK, Tweedie M, Roy S, McLaughlin J (2009) Experimental and numerical investigation of capillary flow in SU8 and PDMS microchannels with integrated pillars. *Microfluid Nanofluid* 7: 451-465.
- [13] Xiao R, Enright R, Wang EN (2010) Prediction and optimization of liquid propagation in micropillar arrays. *Langmuir* 26(19): 15070-15075.
- [۱۴] صفاری ح، میرزاقيطاقی الف، رحیمی ع (۱۳۹۴) مدل سازی فشار موبینگی میکروسیالات در میکروساخترها با نرم افزار Surface Evolver . مجله علمی پژوهشی دینامیک سازه ها و شاره ها ۵(۳): ۲۴۷-۲۵۵
- [15] Hong DP, Byon C (2014) Analytic correlation for the capillary pressure of micro-square-pillar arrays. *Int J Precis Eng Man* 15(12): 2677-2680.
- [16] Byon Ch, Kim SJ (2014) Study on the capillary performance of micro-post wicks with non-homogeneous configurations. *Int J Heat Mass Tran* 68: 415-421.
- [17] Ding C, Meinhart CD, MacDonald NC (2010) Surface Modifications of bulk micromachined titanium pillar arrays – A wicking material for thin flat heat pipes. Proceedings of the ASME

فشار هیدرودینامیکی	P_p
گام بی بعد (نسبت گام به طول مشخصه)	P'
پرانتل	Pr
نرخ انتقال حرارت	\dot{q}
عدد رایلی	Ra
عدد رینولدز	Re
شعاع حفره	r_p
اشباع	Sat
منبع جرمی	S_M
دما	T
بخار	v
حجم/سرعت	V
دیواره جامد غیرتماس با مایع	$Wall$
ضریب نفوذ گرمایی	α
ضریب انبساط گرمایی	β
ضخامت فیلم نازک	δ
ضخامت فیلم نازک بدون تبخیر	δ_0
فشار مؤینگی	Δp_c
تخلخل	ε
زاویه تماس بین جامد و مایع	θ
ویسکوزیته سینماتیکی	μ
ویسکوزیته دینامیکی	ν
چگالی مایع	ρ
کشش سطحی بین فاز مایع و بخار	σ
ضریب الباشتگی	$\hat{\sigma}$

- مراجع

- [1] Reay D, McGlen R, Kew P (2014) Heat pipes: Theory, design and applications. 6nd edn. Elsevier Ltd.
- [2] Faghri A (2012) Review and advances in heat pipe science and technology. *J Heat Trans-T ASME* 134(12): 123001.
- [3] Ranjan R, Murthy JY, Garimella SV (2009) Analysis of the wicking and thin-film evaporation characteristics of microstructures. *J Heat Trans-T ASME* 131(10): 101001.
- [4] Weibel JA, Garimella SV, North MT (2010) Characterization of evaporation and boiling from sintered powder wicks fed by capillary action. *Int J Heat Mass Tran* 53 (19-20): 4204-4215.

- [20] Finn R (1999) Capillary surface interfaces. Notices Amer Math Soc 46(7): 770-781.
- [21] Cengel YA (2003) Heat transfer a practical approach.
- [22] Scharge RW (1953) A theoretical study of interface mass transfer.
- Micro/Nanoscale Heat and Mass Transfer International Conference 415-419.
- [18] Iverson BD, Davis TW, Garimella SV, North MT, Kang SS (2007) Heat and mass transport in heat pipe wick structures. J Thermophys Heat Tr 21(2): 392-404.
- [19] Whitaker S (1986) Flow in porous media I: A theoretical derivation of Darcy's law. Transport Porous Med 1(1): 3-25.

Archive of SID